

KRITERIJI I UPUTE ZA UVOĐENJE NOVIH ZNANSTVENIH POLJA I GRANA

UVOD

Nove znanstvene discipline se stvaraju prirodno kao posljedica rastuće količine informacija i specijalizacija u znanosti, te se pojavljuju s rastom znanstvene zajednice. Međutim, granice između disciplina često nisu čvrste i do kraja jasne, te se često djelomično preklapaju. To je razlog što istraživanje mnogih fenomena traži građenje mostova između znanstvenih disciplina. Znanosti su svojstveni *interdisciplinarnost* (suradnja između različitih disciplina u rješavanju problema), *multidisciplinarnost* (promatranje problema iz različitih motrišta) i *transdisciplinarnost* (nadilaženje razlika između različitih disciplina i traženje jedinstvenog gledišta), pa su sve podjele umjetni proizvod.

Međutim, ove podjele imaju svoje praktične koristi, kao što su primjerice: (1) veća učinkovitost u apsolviranju rastuće količine novih informacija u znanosti i stvaranju novih specijalnosti i subspecijalnosti, (2) okupljanje znanstvenika sličnih interesa u znanstvenu zajednicu koja zajednički definira probleme i važna znanstvena pitanja unutar dane discipline, (3) veća učinkovitost u postizanju konsenzusa oko niza pitanja kao što su: koja su važna znanstvena pitanja, definiranje prikladnih metoda, definiranje standarda oko prikupljanja i analize podataka, uspostavljanje pravila koja definiraju problematiku i njeno istraživanje, (4) uloga znanstvenih disciplina kao čuvara specijaliziranih znanja kojih nema izvan te discipline. Ostvarivanje navedenih koristi mogao bi biti jedan od argumenata za uvođenje novih polja ili grana.

S druge strane, nepoželjni učinci ovih podjela bili bi stvaranje zatvorenih, samodovoljnih znanstvenih zajednica ili trasiranje puta u neku vrstu tribalizma ili znanstvene getoizacije.

A) KRITERIJI ZA NOVA ZNANSTVENA POLJA

TEMELJNI PRINCIP

Znanstveno polje treba shvatiti kao posebni/specifični djelokrug interesa kojeg je moguće pretočiti u specifične istraživačke i obrazovne aktivnosti.

U tom smislu, potrebu uvođenja novog znanstvenog polja treba shvatiti kao znak sazrijevanja u razvitku neke znanstvene problematike i dostizanja visoke razine njene posebnosti i različitosti u odnosu na druga znanstvena polja.

Novo polje ne bi trebalo uvoditi, a potom ga naknadno puniti sadržajem. Upravo obrnuto, samo postojanje prepoznatljivog akademskog sadržaja vezanog za određenu problematiku može biti motiv za davanje znanstvenog okvira (u vidu novog polja) s ciljem daljnjeg unaprjeđenja dane problematike i bolje organizacije njenih znanstvenih i obrazovnih aktivnosti.

Koncept kriterija

Kriteriji za uvođenje novih znanstvenih polja okupljeni su u tri kategorije:

I. Podupiruća institucionalna infrastruktura

Postojanje institucija u kojima se provode znanstvene i obrazovne aktivnosti.

II. Akademska okruženje

Postojanje prepoznatljivog akademskog okruženja vezanog za znanstvenu/obrazovnu aktivnost na problematici novog polja (znanstvenici, nastavnici, profesionalne udruge, konferencije itd.).

III. Identitet problematike

Postojanje elemenata koji osiguravaju identitet dane problematike i legitimiraju je kao specifično znanstveno polje koje obilježava visoka razina posebnosti i različitosti u odnosu na druga postojeća polja.

I. PODUPIRUĆA INSTITUCIONALNA INFRASTRUKTURA

1. Znanstveno-istraživački centri (OBVEZAN KRITERIJ)

Postojanje centara (instituti, fakulteti, odjeli) na kojima se obavljaju znanstvena istraživanja iz problematike novog polja.

2. Znanstveno-obrazovni centri (OBVEZAN KRITERIJ)

Postojanje centara (sveučilišta, veleučilišta, fakulteti, odjeli) i programa za obrazovanje novih generacija istraživača/nastavnika iz problematike novog polja.

II. AKADEMSKO OKRUŽENJE

1. Prepoznatljivost problematike novog polja u akademskoj zajednici (OBVEZAN KRITERIJ)

1.1. Postojanje cijele strukture zvanja od docenta/znanstvenog suradnika do redovitog profesora/znanstvenog savjetnika u postojećim znanstvenim poljima koji se bave problematikom novog polja.

1.2. Postojanje najmanje 10 znanstvenika/nastavnika koji se bave problematikom novog polja.

2. Doktorski studij iz problematike novog polja (OBVEZAN KRITERIJ)

Postojanje dokorskog studija iz problematike novog polja, koji osigurava obrazovanje novih kadrova i jačanje znanstvene zajednice koja pripada novom polju.

3. Profesionalna udruženja (POŽELJAN KRITERIJ)

Postojanje nacionalnih i internacionalnih profesionalnih udruženja iz dane problematike.

4. Znanstvene konferencije (POŽELJAN KRITERIJ)

Postojanje redovitih konferencija na kojima se okupljaju znanstvenici koji se bave danom problematikom.

5. Znanstveni časopisi (POŽELJAN KRITERIJ)

Postojanje barem jednog specifičnog znanstvenog časopisa u kojem se mogu objavljivati kvalitetni radovi iz problematike novog polja.

III. IDENTITET PROBLEMATIKE

1. Specijalistička znanja (POŽELJAN KRITERIJ)

Istraživanje pripada posebnom polju ukoliko postavljanje i izvođenje istraživanja zahtijeva posebna specijalistička znanja karakteristična za tu problematiku, kojih nema u drugim poljima.

2. Specifična znanstvena pitanja (POŽELJAN KRITERIJ)

Znanstvenici koji pripadaju danoj problematici postavljaju znanstvena pitanja koja se jasno razlikuju od znanstvenih pitanja iz drugih polja i koja znanstvenici iz drugih polja prepoznaju kao različita i specifična.

3. Specifične/autohtone metode istraživanja (POŽELJAN KRITERIJ)

Korištenje metoda koje mogu biti prilagođene iz drugih disciplina ili mogu biti potpuno autohtone i razvijene unutar znanstvene problematike novog polja.

4. Potencijal za razvitak i napredak novog polja (POŽELJAN KRITERIJ)

Prepoznatljiv potencijal za razvitak i napredak istraživačkih i obrazovnih aktivnosti novog polja.

5. Razvitak teorijskih koncepata (POŽELJAN KRITERIJ)

Problematiku koja zaslužuje zasebno polje obilježavaju specifični teorijski koncepti i modeli.

6. Vokabular/terminologija (POŽELJAN KRITERIJ)

Specifični vokabular/terminologija je prepoznatljiva značajka nekog znanstvenog polja koja je razlikuje od drugih srodnih znanstvenih polja.

PROVEDBA KRITERIJA

Kriteriji obuhvaćaju *obvezne* (moraju biti ispunjeni) i *poželjne* (kriteriji koji su ponderirani s određenim brojem bodova) (Tablica 1). Dokazi o ispunjenju kriterija obuhvaćaju *materijalne dokaze* ili *elaboraciju*.

Tablica 1. Uputa za provođenje kriterija u praksi.

KATEGORIJA KRITERIJA	KRITERIJ	VAŽNOST KRITERIJA	BROJ BODOVA ZA POJEDINE POŽELJNE KRITERIJE	NAČIN DOKAZIVANJA ISPUNJENJA KRITERIJA
I. Podupiruća institucionalna infrastruktura	1. Znanstveno- istraživački centri	Obvezan		Materijalni dokaz
	2. Znanstveno- obrazovni centri	Obvezan		Materijalni dokaz
II. Akademsko okruženje	1. Prepoznatljivost problematike u akademskoj zajednici	Obvezan		Materijalni dokaz*
	2. Doktorski studij iz problematike novog polja	Obvezan		Materijalni dokaz
	3. Profesionalna udruženja	Poželjan	15	Materijalni dokaz
	4. Znanstvene konferencije	Poželjan	15	Materijalni dokaz
	5. Znanstveni časopis	Poželjan	10	Materijalni dokaz
III. Identitet problematike	1. Specijalistička znanja	Poželjan	5	Elaboracija
	2. Specifična znanstvena pitanja	Poželjan	5	Elaboracija
	3. Specifične/autohtone metode istraživanja	Poželjan	5	Elaboracija
	4. Potencijal za razvitak i napredak	Poželjan	5	Elaboracija
	5. Specifični teorijski koncepti	Poželjan	5	Elaboracija
	6. Specifični vokabular/terminologija	Poželjan	5	Elaboracija

*Ovaj se kriterij dokazuje uvidom u znanstvene publikacije znanstvenika koje predlagač zahtjeva navodi kao kandidate za ispunjavanje ovog kriterija. Povjerenstvo ima zadatak kritički procijeniti problematiku priloženih radova i njihov doprinos problematici novog polja

Uvjeti za ispunjavanja kriterija za novo znanstveno polje:

1. Svi obvezni kriteriji
2. Minimalno 40 bodova sakupljenih kroz poželjne kriterije od čega minimalno 25 bodova iz kategorije II. *Akademsko okruženje* i minimalno 15 bodova iz kategorije III. *Identitet problematike*

VAŽNA NAPOMENA: Odluka o prihvaćanje novog polja mora biti donesena u paketu s kriterijima za izbor u znanstvena zvanja za to novo polje.

B) KRITERIJI ZA NOVE ZNANSTVENE GRANE

UVOD

Znanstvene grane su rezultat podjele znanstvenih polja na uže specijalnosti koje imaju definirane znanstvene probleme i metode istraživanja, po kojima se međusobno razlikuju. Podjela na grane koja je danas na snazi u najvećem dijelu prati organizacijsku strukturu znanstveno-obrazovnih institucija, pa se grane u velikoj mjeri poklapaju s postojećim katedrama, kolegijima ili skupinama kolegija koji se izvode na studijskim programima.

Izbori u znanstvena zvanja se provode na razini znanstvenih polja, što grane čini manje formalnim okvirima, koji su rezultat težnje znanstveno-obrazovnih institucija za učinkovitijom organizacijom znanstveno-nastavnog rada, lakše usvajanje novih informacija, problemsko okupljanje znanstvenika sličnih interesa i sl.

U tom smislu, potrebu uvođenja nove znanstvene grane treba shvatiti kao znak dostizanja određene organizacijske i sadržajne razine određene problematike unutar polja koja zavrjeđuje svoj okvir u vidu nove grane što će toj problematici omogućiti prepoznatljivost i daljnji razvitak, te biti važno uporište za kvalitetan obrazovni proces.

KRITERIJI ZA UVOĐENJE NOVIH ZNANSTVENIH GRANA

I. Predlagač je dužan detaljno elaborirati svoj zahtjev za uvođenje nove grane

II. Ostali kriteriji

A. Obvezan kriterij

Postojanje najmanje 5 znanstvenika/nastavnika koji se bave problematikom nove grane.

B. Poželjni kriteriji

1. Postojanje preddiplomskog i/ili diplomskog studija iz problematike nove grane
2. Postojanje kolegija ili skupine kolegija u studijskom programu iz problematike nove grane

3. Specijalistička znanja, specifična za novu granu
4. Specifična znanstvena pitanja
5. Specifične/autohtone metode istraživanja
6. Potencijal za razvitak i napredak nove grane

Uvjeti za ispunjavanja kriterija za novu znanstvenu granu:

1. Pozitivno ocijenjena elaboracija
2. Ispunjavanje obveznog kriterija
3. Ispunjavanje najmanje 3 poželjna kriterija

PRILOG:

Obrazac za podnošenje Zahtjeva za pokretanje postupka utvrđivanja ispunjavanja kriterija za uvođenje novog znanstvenog i/ili umjetničkog polja/grane u Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama